

דן, דען איז דא ארבע ענטפאלענדען טהיל
מיטגעצעהלען. דא פארשטעהט זיך דער
אין איינע פירטע לאנג געראטען איד האבען
דער קעגנער מיטגעצעהלעט דאס זאגט מער
אין דער לאנג זיך דען טריבט זעלבסט איינציע-
הען: דא שטייט איינעמער געהען דאזער
זעלבסט פאן הייז צו הייז אונד זענען דא צו איינעם
ארבעט אפגעטען דער ניכט געצעהלען האבן, ווא
ווייז דערעלעבען דאס ענטפאלענע געהאטען, אונד
בלייבט דאס זאגט, ביז זיינע אנגעהאנגען
פיר אהן געצעהלט האבען. אטערליך קאממען דא
ארבעטן היידער אום דען לעצטען רעכט אהרע
פערמאנענט פערע זידען שטאמען אים דעם אים
געפארטען הינדער בערייט איבער צוויי מאנאט
אום ענטפאלענע אהרע דאס איינע איינע אהרע
ערלאנגט דאס אהרע דאס איינע אנגעהאנגען
אונטערברעכן אין דען סינאגען ווייזן אונד
וועקלאנגען דען נאטעסערעכט שטראסע-
קראוואלע זיך ענטשטאנען, אהרע דאס מעינע
דא ראכטער אהרע אונד אהרע פאן אה-
רען פארדערט, דא ראכטער אהרע ווייזן
דען רויבען זידען טאן אונד נאכט קיינע רוען, דא
פארצוויי מיטע איינשטימען, איינע מעינע פאן
זייטען, דארטער אהרע ראכטער, ווארדען פער-
האפטע דער אבערהאנדעל לענט זיין אום
נידער, טראטן דער אלגעמינען נייערענדע-
געווייט אום יעדן אין ענדע דעם פראסטאונ
צושטאנדעם ניכט אפצוהענען.

זאל אים עין צו בענין דעמעס מאנאט קאס
נאך פולטא ווא (ריסלאנד) אין שרייבען
אום סעראנס יעניש דעם קאסשען מעינעם,
זעלבע פאן איינע רוסיש-יודישען זאראטען אן
איינע דער יודישען געמייענשאפטער געו-
טעט ווא אונד מיטשטיילט, דאס ער מיט נאך דע
יודישען קאטעראצן ביז דען יעניש דעם קאס-
שען מעינעם שטעהנדיגען זייטען זיך געפונדען
ווא שרייבען קיין זידען פארדאנען ווא יוד
וואלדען אבער אלע — הייסט עס אין דעם ביינע-
פע ווייטע — געצוויי דען געמייענע דער פארט
לעבען מיט נאכער מיט אים אום ערלינגען,
דאס פערמאנענט געהאט אונד פארשייט צו פייער,
נאכדעם ווי אים זעלבסט מצות געבאקען האט-
טען זיין אבער קאטען דא ימים נוראים אונד אים
פערט אונד ווייזט וואס עים נאטעסערעכט נאכ-
געווייט אום זיך טראטן אלע זיך צו געהאטען
צוואסען אונד יעדער יעדעם ווייזן געבאקען
אויך איינע ענטפער עס ווארדען געראטען דער
נאכט מייענס געבויטשטעם קאס צום פארשיינע
אונד ווא מיטע אהרע הינדער, רעכטעווייזן אין

ספר תורה אונד אלעם צום נאטעסערעכט אינאיי-
נאנדער נאטעסערעכט דערענעבענען אהרע שטימע
הער 30 רויבען ביזא, דאס נעמען צוואר ניכט:
אבער ווי פערטער, דאס ווי אים אונד אונד
דענען בעטרא אים אס מיינען, פאם קארטווען
ואר, אבערשארט האבען — דער בריע ווארדע
נאטעסערעכט פערמאנענט אונד דאס בראיען זא-
דאטען זענען דאס אהרעם אהרעם געמאכט, אין דער
לאנג זיין דען ענטפאלענע סעדינעס געמייענשאפט
אין אפגעצעהלעטע ווייזע צו פערטווען.

וואס דא סייעטער ארטוואראטען וואלדען,
אן שטעלע דעם הערן מ א פ ר י י נ ד
פארשטעהט דער ארטוואראטען געמייענע אין
סייעט אום אין אונדעם געוואלדעם פאר-
שטאנדענער אלס ענטפאלענע דעם ער
דעם פארשטע ערס ביז הערן אהרע
נאטען פאר דעם פארדענען דער דורכפיר-
ונגסאמטיסאן הייער אונגעמאטען — דענער
הער, דען נעמען איינע לאנגער בעשעפטיג-
טע הערן זיך האטען איבערשקטע אים
דא פארענדע פערלאנגען דער ווי אים אומ-
נאכערעם פערטווען רויב נעמען, אלס עס ניכט אה-
מאליך אום דאס דעם דער ענטפער שרייט צו
אנבאנען דעם פערדעם צווייטע דען פארשיינען
יעדער זאך.

דא ערקלארונג לויטע:
געמייענשאפט איך דען ארטווען איבער
מאראטא סייעט אין אהרעם געמאכטען בלאט-
טע פאם 10טען דענעם ערלינגען אהרע, ווא
געמייענע הער רעאראטא אום דא געמייענע
לוינג דער פארטווען ערלאנגען האלבעסט צו
ערלינגען —
איינע געמייענע ווייזט דען פרייע
דען, אונד אים בערייט דענען זעלבסט אום דען
פרייע פאן אפערן אונטערנעמען, אים רעיס צו
געוויינע, ערלאנגען אהרע דאס איינע ארטווא-
ראטען געמייענע דען פאן אהרע און דער
ערלאנגען ווייזטען אהרעם געמייענען
געהאטען געמאכטען ארטוואראטען געמייענע
ווייזטען איינאומט, ווי געזען איך דא אברא-
טען איינע דין תורה אין אונד געהען בענעליך
דער ווארע דעם בית דין נאך ווייטער אום דא עס,
געמייענע הער ארטוואראטען, ווייזטען:
ווי געזען נאכער ניכט נור דארט אין,
דאס דא ספרווייזטען ווא אונטער ארטווא-
ראטע ארטוואראטען אהרעם נאטעסערעכט וואלדען
פאן ווייזען ווי דאס אום דעם ווארדען וויי-
זען זאנערן ווי ווייזען אונד דארט, דאס דא

אין אלען אנדערען 40 אונד ערלינגען פא-
ראטאציע זיך ווי בערייט, קאנעסאציע צו מא-
כען אונד אהרע דין תורה, ווי געהען אבער, ווא
געוואנט אונד אים דען דין תורה אין איינער דען
אבזען געקענענענענען געמאכטען.
אין אלען ארטוואראטען געמייענען דעם הערן
העראטא אונד געמייענען:
פארטען דא אונטערשיידען:
היינט אים איינער אונד אונד נאך ווייזע-
טעם דא האנדאבען זיך אונטער פאן פרייע
האנדלונגען צווייטע דען בידען פארשיינען געמייענען,
עס ווייזט אים איינערדענענען פרייע ווייזע
דא ספרווייזטען נעמען אונד מיט אהרע
אן דער שרייט אום דענען ארטוואראטען אים דער
דא ספרווייזטען עסן ווא ווייזט ווא דא ארטווארא-
טען דאס אין מילד שבת פארטא אין דען פארשטאנד
געוואלט ווענדע אבער אום שטאטס וואלדען ווא דעם
ניכט ערשטע אים דעם אונד ביז אונדערען ארטווא-
ראטען געמייענען ניכט דער אלע אונד צווייטע
ווייזן זיך דארט דאס געמייענען געמאכטען פאן דער
געמייענען אן זיך ענטפאלענע ווייזע, וואס נעמען ניכט
אום איינערשטע דער געמייענע אום

אום העראטא אונד מיט דעם ווייזע איינעם קאסאנס דא
פרייאנען ווייזט איינע פארקלערט בלייבט צו פרייזען פאן
דעם פארטוואראטען אונד פראד:

אן הערן אלאה בעשעפטיגט געוויסע טאנע פיר
דא פרייע געוויסע פיר דא פרייע, אונד עס אים ניכט
ניש, דענענען מיט איינער צו פערטווענען, גענעט
ווארטע אום קיינעלייא וואנען צווייטע דעסאפ מער
אבער צו פרייע פארדאנען, אים אלען טהילען דעם
לאנדעם לאנגען פרייעקאסאציע אין נורד שווארצען
דאבען ווען אין געוויסער נאכט: פרייעקאסאציע, ווייזען
ערשטע אבערשטענענען אונד שרייטע ערשטקענען
דאס פאלק, אים לויטע דענער וואנען ביאנעט שטאטס
שייטעטער טהילען גענער, פאן איינען זאנען דא פאר-
שטאט ער לאנגע דעם ענטפאלענע אום דער אנדערע
טהילע דער שטאט אים פרייע אבער דא נעמיש דעם
העראטא טרא ארטוואראטען ווא, אין קארטוואראטען
דער בלייזען אין דא ספרווייזטען אין, זעכטווענע אה-
איינעם נאכט העראטא אין, דאס ער דאס נאנע טהיל
דער ווייזען וואס עס ווען פרייע ארטוואראטען אונד
דא איינעשטעללען קאנאנען הונדערטווענעטע אונד
זעכטע האט זיך זאנען נעמען דער אונטער קאסאציע איינע
ניש איינע אים דער טייער דעם מערעס געמאכען, דא
ווארדען הייער פארטא פארטוואראטען וואנעם, אונד
זאלאנגע ווא אים צוועשען בערייטען ווא, בעכטע אונד
פער שטאטס דא ערדע.

(פארטווענען פאלעס)

הארט, ווא דאס איינערען דער זאנע פאן דעם שראי
לאנגע טאנע עווארטען ווייזע דעם דא נאכט צו לאנגע
ווארטען.

מילד ברוקטע סוואן אבער איך דען שטייער
נידער, ווא ווען ער ווארדען יעדער שראי, אן עס
וואס נאנע ארטווען האבען אונד קיין ווארט האבן פער-
נאכט, וואס צו אים געשטראכען ווייזע.

ווייזע געשרייען דענער! שראי ער פרייזער לא-
בערע, דער טייערע פאן אום אין געקאסאט פיר טרן,
דא סולאנען אסעקען ווא אין דער אונטערשטענען אין
פרייזער, וועלכעם ווייזע אים, פרייזערלעכט צו ווער-
דען אין נאנענענעם פערט ווארד אין שטאטסלע נאכט-
פון געשייטע, דא נאנען שטאט וואר ערליכטע, לאט
פון אונד ברוקען הייטענען אין דען נאכטען אונד אין
דען ראטען דער קאסען אין דען, ווייזען אסעקען אונד
אום בעוועלינגען פארטען אונד פאן אונדערען בערייטע
נאכטען ווארדען אין דען שטאטען ארטווענענערען דענער
פרייע אום ווא שאן, דאס ער דער פרייזערקאנען וויי-
זע אום

דער אבערשטע פארשטע דא הארע אבער ווייזע
ברוט אונד פרייזען זיך.
"אלאה אקבאל אלאה קערסל נאטע אום אלע
מאכטע עס ווייזע, ווא דאס בערייטעטע טאנע דא זאנע
אום וועשען איינערען, ווא עס ווייזטעט."
מיט דענען ווארדען זאנען דער פרייזער צווייך
אונד שרייט
זיך טראט דער הייער נאכטווענער, דאס ארטווא-

פאלליעטאן

סוואן אונד קענען

היסטארישע זאכאן אים דען געשייטע דער שראי.
(12-טע פארטווענען)

היסטארישע בעראטע דא וואנע דער אסאטווייזען
וואסען, שראי דער אבערשטע ווייזע, אלעוויקאס-
מאטוועטער הערן לאכטער ווייזען וואס ניכט דענער שראי
אויספאלדען, ווא האבען מיט דעם נאכטווענער בערייט
דאס הערע עווארטעלען, וועלכעם אן דען אסען דעם פאן
פארטע בערייט אום, דענען קאסעטע דא שייטע צו בע-
שטיינען, ווארדען פרייעקאסאציע מיט גער אונד לע-
גענטשטעלען געהאנגען קאסעלע נאך דען גענענען פיר
ניטאנען פארטווענענען ווארדען ווייזע זיך אין וואס פאן
דער אונד דאס זיך ווייזע איינע בעוואסנענע אונד, קערען
שלאן אום ווייזע זיך פרייזערעטען, זיך אין ווייזע
דיינער איינע אונד דא ערדע שייטע בעוואסנענע הער-
פאר ווא ווען דא ווייזע פרייזערעטען ווארדען געפאלע-
נען אסאטען אלע אונד ארטוואראטען אים אהרען נראכען
אויספאלדען, אום דא פארטע דעם פארשטע צו פרייע-
טהווענען, דענען פארטע מיט אבער דען ווייזען, ווא
היסטע פארטוואראטע, דענען נור הייער ארטווענענע פערטא
אינערען וואסען דען ווען צו פרייזערען, אונד דעראלע
ערקענע ארטוואראטען דען הייער וואסען מיט פארטווענע
שיווער אונד שייטע צו הייער הערען נייער, וועלכעם
זענענענע דעם אונבלקע דיינעם אונטערשטע ענטפונען

נור ועלכער וואלרטע. אינד דער קונסטליכער מילכ-
וורטהאפטסבעטע ווארדע פאן דען עלטערן
צו מיטע צירוקקוקענדיגן.
נאך מיט ערכלאטע הינדן, דאסס ער זיך
ארפלאטעט אין דאס טאכטער דעם הויזעס פאר-
לעבט האבט.
מאמא זאגט ערמל קהל: „בערטהא איז
ניכט וויא זא פערלליכע געזען איינע רויכע
ערבין וויא האבט נאך דרייא זאגע.“
„פרייליך בערטהא — ענטענעטע הינדן —
ערהאלט פאן מיר אלס היראטעט דאס מילכ-
וורטהאפט. ערעכט און אהינע אבעקויפן זא
פרייא ווא.“
און פאס ערהאב אינגע איינע פילאזא-
פישע איינזאנד נענע דאס היראטעט דאך הינד-
דוך אינטערבראך און אינד ווענדעט זיך אן מיר
מיט דען אהינע:
„פרייליך בערטהא, זא האבט דאס ווארט.“
וואס איך געזאגט? ... מיט פערדיגען טאכטע
און עס נענדערשייבען. אבער דא הארע און מיי-
נען מיינע זאגן שיינע. וויא פאטער, דער באני-
געליכטע מאן האט זיך געוויס מיט דעם
שנדראט בעראייטעט, וויא ער דאס אימטער
מיינט ווען ער דאס געליכטע מיינע ווענען
קוסטט און מיט אילען, אום מיינע מיינען אום
דען אהינע איינע פיינערעס צו בעפרייען, אום
אבער דען לעזער ניכט גאר פלאטעליך אום שטיבע
צו לאסטען בערטהאט און נאך און דער אילע
דאס איך זיט 16 מאנאטען דאס גלוקקליכע נאטערן
הינדעס, דעם בעסטען מאנעס דער ערדע און
זיט 6 מאנאטען דאס נאך ווייט גלוקקליכערע מיט-
טער דעם ווענעטעטען בוים בון מיט דעם
דער היכע נאטע און גלוקליכעס עהעפאר זי
בעשענקט האט.

וואס איך געזאגט? ... מיט פערדיגען טאכטע
און עס נענדערשייבען. אבער דא הארע און מיי-
נען מיינע זאגן שיינע. וויא פאטער, דער באני-
געליכטע מאן האט זיך געוויס מיט דעם
שנדראט בעראייטעט, וויא ער דאס אימטער
מיינט ווען ער דאס געליכטע מיינע ווענען
קוסטט און מיט אילען, אום מיינע מיינען אום
דען אהינע איינע פיינערעס צו בעפרייען, אום
אבער דען לעזער ניכט גאר פלאטעליך אום שטיבע
צו לאסטען בערטהאט און נאך און דער אילע
דאס איך זיט 16 מאנאטען דאס גלוקקליכע נאטערן
הינדעס, דעם בעסטען מאנעס דער ערדע און
זיט 6 מאנאטען דאס נאך ווייט גלוקקליכערע מיט-
טער דעם ווענעטעטען בוים בון מיט דעם
דער היכע נאטע און גלוקליכעס עהעפאר זי
בעשענקט האט.

פרייטא פארליעטאן.

וואנדערבארע שיקוואלע

(אדער נאך 10 אהרען.)

זעצט בענאן דער דרושע ברודער זינע עצהלי-
לונג, מאנע האטע לאנגע זיין הייסע געדאנקעפאל און
דאס פראם האנד וויינער דעסען געשטעט געהאט —
דאס ערהאט ער עס פלאטעליך, אין אינגעווארטעס פיער
בלישעס אום זינגען איינען: פאר אום שטאנדען זינע
ביידען טאכטע און דאס הינגע און זינגען ליכטען.
און בון קיין מאן פאן פיליען ווארטען, געליכטע
ביידע, וויא אהר, אונד עררווינדען האבט אונד דער
געווארטע האנדעלס אונד שטאטטאטען. ערווארטעט דאס
דער נור איינע איינאטען בעייטס אבער דאס וועכטעל
פארלען ערווארטעטע, דאס איבער מיר דאריבענאנען.
קום האטע פאר עצהן יאדערן דאס ישרע, ווער-
טעם און געשענען, דען האטע פאן מלאטע פערלאסטען.
אלס אין שטורם עס איבערפיל, אונד אום דאס טאכטע
ערגעשטעטעט אונד דאס וועגל ערויסס אונד דאס
שטייער עבראך. און דיענעס הילפליכען צווישנאר פיער
בען ער דאס וועלען איינע צום אהרן, אלס פלאטעליך
אין מווישער זענענדיגע און דאס וואך שטייע אונד
אזוי אללגעמיינט געשאנען נאחט. געפאר ווענענעטע
דען דען וואס האטע ער אום דעם געפארטענען שייכע
פערשטייען וואלען? —

זא יאדער און שיקוואלע דען, אום דעם פונעווענען
מאקעט פערקופט, ווארדע און אונטערשאן איינע בען,
דער טיפ אום איינענען דעם גענעס זינע קליינע אבער
אונאמיטאטעטע הירשאפט האטע. געווענען הארטע און
אום אונד וואס עס איינער אילע איינשטע צו פאר-
ציענען. דארוך אונד דורך איינע קליינע דיענסט, דען
און אונטערפלאר וויינע פערואן צו ליכטען דאס גלוק
האטע, ווארדע דער וואלגענענטע בען אום מיר אום-
טערקאט אונד געוואן מיר לייע.
ענדליך פונע ער מיר איינע טאנעס, וועלכער יעל-
ניאן און אונטעראי, דא און דען פראפען ניכט פער-
טערע און אונטערטעטע אום: „אין בון איין זאגן
ווארט.“

וויא? זאגט ער, „בוים דאס איינע פאן דען קיי-
דען דער וואסע, וועלכע דאס אום ווען לעבען, קיינעס
געארבענער אונד וועלכע דאס שטעטע איבערווענדער?“
און איינשטעט מיט דעם קאפף איינעס און אום
בעשעקליך טאכטע, דאס און פאן דען דאריין ניכט איינ-
מאל ווישטע און ערהאלטע אום פאן שפאטינען, מיינעס
פאטערלאנדע, פאן דעם טאכטע דער מויען אונד ברושטען,
פאן דעם אונטערנאנען יענע, אונד וויא נון דעוועלבען
הערשער וועלכע דען פארן און אונדעלעס אונטערשטעט,
דאס האנד און און ווען געלעט אונד אונד מיט
איינענע שטיינע אום וואסען פערשייבען, וועלכע און-
ווער פאטער לאנגע פאר אלען מיישטען אונד מויען בע-
ווארטע האטען. דער אבער בערטהאטעט מיר פאן דען ווי-
דען שפאטען דער בען יערווד (בען יודעה), וועלכע זי-
טער דעם הארען געווינען, און דעסען פום דעם בעיים
הירשאפט, דאס, דעם און דען נאטען ווישטען, אונד
נאך קיין עטליכע פום דען דרושענען, הווענען, אונד
אנשטען דען מיט אונדען שפאטען און פיערען לעבען,
דאך מיט קיינען זיך פערברעךען, געפאנעטע אבערהי-
שאפט אונטענענען, שטעטעט מיט דעם שווערע און דער
דעכטע דען פאליען לייענען, מיט דעם באנען אין דער זיי-
קען דאס הערדע וויידען.

דיענע נאכטע ענדערע מיר וואנדערטאס זא ווענעס
אונד שפאטענענאטען פרייא אונדאנאנע, דאס יארע
שוועט און דער פויס, געפאנעטע אונטערשאן, אלס דעם
וועלכענעוואלעטען אבערהייט — מיר וואסען אונד
מירן פויען ווארען דאסן ערפילעט, און וואסען איבער
דאס נענען, און דער ווא וואסען, נאכערעס צו ערהא-
נען, אבער און דער נאנען אונטערניי דעם בען וואסען,
געפאנען דאסן אונד דיענע געלעט, דען און ליכטע
אויסווארשען וואסען ערקעט מינע אומינס אונד זאנעט
ניכטע ווישער, און דאס ער איינעס אונטער נאנען בענאן
דענען אומשלאפען מיט אהינען צוואנענענענענענען זא
פערנינג מיר און האבעס און און שיקוואלע וואס
וואלעט און מאכען און מוסע אללעס דער נאטעריכען
פארענען איבערלאסטען, מיינעס דערן עטליכען טאכטע
און ניכט, דען ער וואר שיינע, האטע מיר דעכטעטע
ערווארטע אונד ווארן וואלעט און און אבעראל ערוואר-
טעטע מיר נאך הארטעט ענדאנאנען.

איינעס טאנען יוקעטע דער בען מיט איינע שפאר-
קען געפאלע צו יאדער און דאס בענען, און און וואר
הארטעטע מיט איינע קליינע טאכטע און דער ליכטען
זייטע זאנעט אומגעווארטעטע, מוסע און אונטער ערהא-
דען שיקוואלען נארווענענענען, פיר זען בען אונד ווינע
פריינדע פראנען און איינעם זאנען פלאטען, אונטער זיט
מעהאדען פאלען ווארדע דאס פרויענען איינענאטען,
אונד נון זינע עס יאש און דאס בענען היינען, בארד ער-
שטיינע זיך דאס יאנע, אונד צופאלליך ווארען און אונד
נאך מיט שיקוואלע דאס איינענען וועלכע בייד דעם
בען עטליכענען ווארען זינע זאנען און איינע שייכע
געפארטען אונד פאר אונד לאג און און דעסען געשויפט,
אלס פלאטעליך אום דעוועלבען און פויענאטען לאינע
פאר אונד דעם פאר דעם בען שטענען בליינע, דאס
שטעט דעם בען שייכע פארלען שיקעקע אונד ווארען ווען
זיישע און, דער מיט איינעס בינע אונטער דען וואך דעם
יאטעס טאם, דאס שיקוואלען שויען ענטוועטעט אונד איי-
קען נאך אללען ווענען, און האטע נור איינען בלייב
און דאס וועלכע לאנג מינעס דען ערדען געווארטען, אלס
און מיט הייסע מוסען, אבער קאלטע בלוטען, מיר צויר-
שען און אונד דען מווען, דעם פאר דיענען פראטע מיט
מיינעס איינע וואסען און דאס דעם ראינע, אונד ווענעט
דען קראפטענען שיקוואלע און דאס ווען, דאס האט דער
לאינע ווען זעכטע טאטע אונד לענגע דא און מיינען
ליכטען אום.
(פארשענענען און דער נאכטען פרייאנענענען.)

ראטהועלע

ערייכט דאס דורך ניכט דעם ערשטען טאגס,
זא איכט דא אום לעבען דאס שאנע קונסט
דאס צווישען דיר קאפ צו פערואנען
1) אלא-טעכניקע.
2) מאמא.
3) דאס נאמען דער איינענען ריכטענען האונטען, זיינע
בע פאר שלוסס דער נאכטען פרייאנענענען אום צו-
קאסטען, ווערדען ווי פערשענענען.

אונד פיערעס געווענען צו פראנען.
דאס נאנען אטס ריידער אונד וויס פאן שאלל,
אום אידען צו וויילען נון ערשטוואלל,
מיט דעם פאן דער איינשטעטע שייכעס
אונד לעבענדיגע פריינדשאפט ערשיינטעלע.

חידה

(מאת החכם פישל קרין בקלויזנבורג.)
הני נתן לשני שלשה חברות,
באותות גדולות, בכתי מעשות;
ואם תצא לדעת אחת, או תבקש
אשר קולי קולות—שלישית המצא.
הקול קול יעקב? הברת ראשונה מנה,
מש קול העזאן חיה באנו? היא השנה,
לך ישמע בקולי? תה היא השלישית,
לכן זעקום אותו בקול העולה
כתי ובוטעו ככל בית הברת.
אצל דה אברהם תמצא מחציתו
והשנית לרניו אבוסך בעל ביתו.

איפראזונג דער ראטהועלע אין 1900

דעם דרייטען
גלייכענעם
דער חידה
בר (רובע) בר (געווענען) בר (קרא),
בר (אונטערנען) אונד בר (לענדע).
ריכטיג האבען געלאזט
דאס דרייטע: דאס הערען: מארקס גיין —
פארקלא, טאטע קאן — בוראטעט, ה. וועלכע —
שטיינעווייזען, ג. קראל — לינץ.
דאס דרייטע: דאס הערען: יעקב זיט קראן —
פערקליבען, משה ליטאן שטיינע — טעטיק, י. ג. אדעס
— פאנאן, משה דאנעלער — דאבראט, ווייס און
שטיינע — פערשדאכטא שיינע נאכטאנען — פאט-
פרייע, מ. טעמאן — באפא, נאטען שטעטע-קלויזנע
בורג, אלא האכענענע — גאטווארדיין.

נאנכורע

און דער הערענען תלמוד הנה פילע אום
אם 1. נאנכורע דאס דא שטעטע איינעס לער-
רעס, דער העבראיש-פארשטייען ווישען
בעזעטע, הייטע אונד אונטערניי ער-
טענען און גענעטע אונד אונד איי-
טענענען קאן צו בעזעטען געהאט 450-500
פאר און — געפערטענען יאדען אהרע
איינזאטענענע און אונטערפערטעט פאר-
שטענען בון 16 ארטאדעקס איינענענען פאר-
לענדע ווערדען בעפארענעט.
נאנכורע מיט (קאט) זעפערען, דען 10.
טעטע 1898.
דאס ווארען פראנעס.

אין געזעהע

דער הינד אונד דאס ערשטענאכטאטען טאכטע
אונטערנייטעט, פיערעס נעכטע פערשענענען מיט
150 גילדען יאדענענענען בייד געפערטענען
אויפגארטע געפערטענענע יאדען פערואנען
ערשיינען, אדער אהרע ציינעסע בון אום פונען
אקטאבער איינענענען.

Ignatz Friedmann,
M.-Petri, (posta N.-Károly.)

צו דען זימים נוראים הבעל

ווישט און פאן גדולי זמננו מיט קבלות והתרות
פערדענענען ראכטאטעספערענענען טיכטענע
בעל תפילה מנהל קרא אונד שייכ און איינער
געפיערע אונטערניי צו פיערען—אויסגעט (און)
טעלעגראפיש ערשיינען L. GRÜNVALD
Budapest, Königsgasse Nr. 28.